

Шабала Юлія Анатоліївна,
*доктор філософії, доцент кафедри філософії і освіти дорослих
Центрального інституту післядипломної освіти
Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти»*

УМОВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Ключові слова: цифрова компетентність; умови розвитку цифрової компетентності педагогів; Нова українська школа.

Сутність проблеми. ХХІ століття стало свідком швидких змін та розвитку інформаційного світу. В умовах сьогодення спектр дії цифрових технологій значно розширився в системі освіти України. Актуальність дослідження підтверджується тим, що стрімкий розвиток цифрових технологій є складним і безперервним процесом, який впливає на різних суб'єктів освітньої екосистеми. З огляду на це, необхідно створити умови, які можуть сприяти ефективним і дієвим змінам у розвитку цифрової компетентності педагогів Нової української школи.

Стан дослідження. Проблему формування цифрової компетентності педагогів, розвитку цифрової грамотності, використання інформаційних технологій в освітньому процесі досліджували такі вітчизняні дослідники як Н. Бахмат, В. Биков, І. Воротникова, Л. Карташова, Н. Морзе, О. Овчарук, С. Сисоєва, О. Співаковський, О. Спирін, С. Толочко тощо.

На сьогодні розроблено різні моделі та рамки для вимірювання та діагностики цифрової компетентності. Одним із найсучасніших європейських стратегічних документів у сфері освітніх стандартів є Рамка цифрової компетентності для громадян (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for Citizens), яка включає такі рівні як базовий користувач, незалежний користувач, професійний користувач та окреслює п'ять сфер цієї компетентності: інформація та цифрова грамотність, комунікація та співробітництво, створення цифрового контенту, безпека, вирішення проблем [5]. На думку О. Овчарук представлену Рамку можна використовувати для розроблення програм навчання на різних рівнях з урахуванням того, що подані дескриптори є такими, яких можна досягнути через інтегрування в різні предмети та діяльність інформаційно-комунікаційних технологій [3].

У Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей для навчання впродовж життя визначено, що в основу цифрової компетентності покладено базові навички з використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: використання комп'ютерів для пошуку, оцінки,

зберігання, поширення, представлення та обміну інформацією, та для спілкування і участі у роботі об'єднаних мереж через Інтернет [4].

У Концепції розвитку цифрових компетентностей зазначено, що формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві здійснюється шляхом здобуття особою цифрової освіти з використанням інформаційних ресурсів, нових освітніх технологій та цифрових освітніх ресурсів, спрямованих на підвищення рівня цифрових навичок та цифрових компетентностей; забезпечення безперервного розвитку професійних цифрових компетентностей для фахівців в системі підвищення кваліфікації різних галузей діяльності; створення Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта»; розроблення заходів щодо впровадження цифрових засобів доведення інформації (телебачення, соціальні мережі, трансляція в Інтернеті тощо) [2].

Проте все більше досліджень свідчать про те, що успішність розвитку цифрової компетентності педагогів, значною мірою залежить від певних умов в освітньому середовищі закладу освіти.

І. Воротникова у своєму дослідженні виокремила основні умови формування цифрової компетентності в системі післядипломної педагогічної освіти:

- цифровізація освіти і наявність нормативно-правових документів: щодо стандартів та вимог до цифрової компетентності вчителя (міжнародні, інституційні, національні); критеріїв розвитку цифрової компетентності вчителя (тести, анкети тощо) санітарних норм щодо використання цифрових технологій в освітньому процесі;

- готовність післядипломної освіти забезпечити формування цифрової компетентності вчителів: наявність інституцій (суб'єктів), що надають підвищення кваліфікації з формування цифрової компетентності; наукові, навчально-методичні ресурси для формування цифрової компетентності; запровадження міжнародних, вітчизняних проектів із питань використання ІКТ;

- ІТ-інфраструктура післядипломної педагогічної освіти України; розвинута ІТ-інфраструктура закладів освіти, у яких працює вчитель (апаратне, програмне забезпечення, зокрема, цифрові лабораторії, підключення до швидкісного Інтернет, інформаційно-освітні середовища тощо); мотивація педагога до професійного розвитку, в тому числі цифрової компетентності; неперервний професійний розвиток педагога з опанування цифровими технологіями та методиками їх використання; інформаційна культура учасників освітнього процесу [1].

Методологія (методи та дослідницькі інструменти, використані автором). Автором проаналізовано стан проблеми розвитку цифрової компетентності педагогів

Нової української школи, запропоновано умови для розвитку цифрової компетентності педагогів Нової української школи та зроблено відповідні висновки.

Результати дослідження. Отже, проаналізувавши стан проблеми дослідження пропонуємо для розвитку цифрової компетентності педагогів Нової української школи та покращення якості освіти в цілому створити наступні умови:

- Освітня політика України: належна увага до цифрової компетентності педагогів Нової української школи з боку освітньої політики сприяє забезпеченню необхідних професійних ресурсів, типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників із цифрової компетентності та можливостей для розвитку цифрових навичок. Важливо, щоб навчання було безкоштовним, систематичним та охоплювало різні аспекти цифрової компетентності, включаючи інформаційну грамотність, цифрову творчість, безпеку в Інтернеті тощо.
- Доступ до IT-інфраструктури: забезпечення педагогів Нової української школи сучасними пристроями (комп'ютери, смартфони, планшети), програмним забезпеченням, доступом до високошвидкісного Інтернету та інших технічних засобів, які дозволять їм використовувати цифрові технології в освітньому процесі.
- Підтримка з боку адміністрації закладу освіти: забезпечення сприятливого цифрового освітнього середовища для розвитку цифрової компетентності педагогів Нової української школи, включаючи навчання, науково-методичний супровід, супервізію та консультування.
- Мотивація педагогів Нової української школи: стимулюючі фактори, які спонукають педагогів до визнання необхідності розвивати свою цифрову компетентність, такі як підвищення статусу, премія, бонуси або інші форми винагороди.
- Психологічна готовність та підтримка: важливо, щоб педагоги Нової української школи не були осторонь нових технологій та були готові до використання їх в освітньому процесі. Також важливо, щоб в їхньому оточенні були колеги та експерти, які готові підтримати їх та допомогти у розвитку цифрової компетентності.
- Співробітництво та обмін досвідом: взаємодія з колегами, участь у професійних тематичних спільнотах, конференціях та семінарах з цифрової освіти допомагають педагогам Нової української школи вдосконалювати свої навички та отримувати нові ідеї та підходи до використання цифрових технологій в освітньому процесі.
- Можливості для практичного застосування: створення можливостей для педагогів Нової української школи впроваджувати цифрові технології у свою практику викладання та взаємодії із здобувачами освіти, включаючи можливість використовувати спеціалізовані освітні платформи, програми та сервіси. Використання цифрових

технологій може змінити підхід до навчання та сприяти розвитку активних, інтерактивних і кооперативних методик, що сприяють покращенню якості освіти.

- Самооцінювання та зворотний зв'язок: забезпечення системи самооцінювання цифрової компетентності педагогів Нової української школи, а також надання зворотного зв'язку від експертів, які допоможуть педагогам виявити свої сильні та слабкі сторони; спланувати подальший розвиток цифрової компетентності педагогів відповідно до потреб.

Висновки. Отже, для розвитку цифрової компетентності педагогів Нової української школи потрібен комплексний підхід, який включає доступ до необхідної ІТ-інфраструктури, підтримку суспільства, громадськості, адміністрації закладу освіти або установи. Ці умови взаємопов'язані та впливають на досягнення високого рівня розвитку цифрової компетентності педагогів Нової української школи.

Список використаних джерел

1. Воротникова І. П. Умови формування цифрової компетентності вчителя у післядипломній освіті. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2019. № 6. С. 101–118.

2. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації. *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 24.10.2023).

3. Овчарук О. В. Рамка цифрової компетентності для громадян: європейська стратегія визначення рівня компетентності в галузі цифрових технологій. *Педагогіка і психологія. Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2018. № 1(98). С. 31–38.

4. Про основні компетенції для навчання протягом усього життя від 18 грудня 2006 року. *Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС)*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text (дата звернення: 24.10.2023).

5. DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: The Conceptual Reference Model / R. Vuorikari, Y. Punie, S. Carretero, L. Van den Brande. Luxembourg : Publication Office of the European Union, 2016. <https://doi.org/10.2791/11517>